

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU**

RGD.61-35/07/08/MLM

Gdańsk, dnia marca 2008r.

DECYZJA NR RGD. 7/2008

- I.** Na podstawie art. 28 ust. 1 oraz stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianą) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna z siedzibą w G, w sprawie umieszczenia we wzorcach umownych „**UMOWA**”, stosowanych w roku 2005, 2006 i 2007, postanowień, o treści:
- A. *“W przypadku przerwania studiów Student zobowiązuje się uiścić pełną opłatę semestralną jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o rezygnacji...” - „**Umowa**”, stosowana w roku 2005, 2006 i 2007,*
- B. *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy spowoduje, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów” - „**Umowa**”, stosowana w roku 2005 i 2006,*

w wyniku którego uprawdopodobniono, iż ww. przedsiębiorca stosuje praktykę o jakiej mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 i w związku ze zobowiązaniem przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zmianę treści kwestionowanych postanowień umownych, nakłada się na Pomorska Wyższą Szkołę Humanistyczną z siedzibą w G obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez zmianę umów istniejących już w obrocie prawnym i będących w trakcie wykonywania – w postaci przedstawienia stronom umów będących konsumentami propozycji zawarcia aneksu do takiej umowy określającego nowe warunki odpłatności za studia - oraz zawieranie nowych umów zgodnie z przyjętym na siebie zobowiązaniem.

- II.** Na podstawie art. 28 ust. 2 oraz stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianą) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów określa termin wykonania zobowiązania, o którym mowa w punkcie I niniejszej decyzji – do dnia 1 października 2008r.
- III.** Na podstawie art. 28 ust. 3 oraz stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianą) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zobowiązuje Pomorską Wyższą Szkołę Humanistyczną z siedzibą w G do złożenia sprawozdania o stopniu realizacji zobowiązania, o którym mowa w punkcie I niniejszej decyzji, w terminie do dnia 30 listopada 2008r.
- IV.** Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów [...] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **umarza** wszczęte z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna z siedzibą w G, postępowanie w sprawie umieszczenia we wzorcach umownych „**UMOWA**”, stosowanych w roku 2006 i 2007, postanowień, o treści:
- A. *„Student zobowiązuje się do terminowego wnoszenia opłat zaś w wypadku zwłoki do uiszczenia odsetek umownych w wysokości 20% w skali roku”* - „**Umowa**”, stosowana w roku 2006 i 2007,
- B. *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy może spowodować, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”* - „**Umowa**”, stosowana w roku 2007.

UZASADNIENIE

W 2007r. Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku przeprowadziła postępowanie wyjaśniające (sygn. RGD. 402-11/07/MLM) w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania przedsiębiorcy; Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna w G, zwana dalej również PWSH, w zakresie stosowanych wzorców umownych, nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów. W ramach tego postępowania uzyskano wzorce umowne, opracowane przez przedsiębiorcę tj. umowy określające warunki odpłatności za studia w PWSH, stosowane w roku: 2005, 2006 i 2007.

Wyniki dokonanej analizy wskazały, że treść części warunków zawartych w ww. wzorcach umownych jest tożsama z postanowieniami wzorców umownych uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwany SOKiK) za niedozwolone i wpisanych do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone” (zwanego dalej Rejestrem).

Mając na uwadze te ustalenia, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany również Prezesem Urzędu lub organem antymonopolowym) postanowił o wszczęciu,

z dniem 7 listopada 2007r., z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna z siedzibą w G, postępowania w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej art. 24 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, a polegającej na stosowaniu następujących postanowień, zawartych we wzorcach umownych, tj.:

A. „**Umowa**”, obowiązująca w roku akademickim 2005/2006,

1. postanowienia o treści: *“W przypadku przerwania studiów Student zobowiązuje się uiścić pełną opłatę semestralną jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o rezygnacji”*. – który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 6.04.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 79/05, dnia 25 sierpnia 2006r. pod nr 835,
2. postanowienia o treści: *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy spowoduje, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”* - który może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 27.02.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 105/04, w dniu 29 maja 2006r. pod nr 726.

B. „**Umowa**”, obowiązująca w roku akademickim 2006/2007,

1. postanowienia o treści: *“Student zobowiązuje się do terminowego wnoszenia opłat zaś w wypadku zwłoki do uiszczenia odsetek umownych w wysokości 20% w skali roku ”*. – który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 1.03.2007r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 12/06, w dniu 19 czerwca 2007r. pod nr 1187,
2. postanowienia o treści: *„W przypadku przerwania studiów Student zobowiązuje się uiścić pełną opłatę semestralną, jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o rezygnacji... ”*. – który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 6.04.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 79/05 w dniu 25 sierpnia 2006r. pod nr 835,
3. postanowienia o treści: *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy spowoduje, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”* - który może zostać uznany za tożsamy np. z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 27.02.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 105/04, w dniu 29 maja 2006r. pod nr 726.

C. „**Umowa**”, obowiązująca w roku akademickim 2007/2008,

1. postanowienia o treści: *“Student zobowiązuje się do terminowego wnoszenia opłat zaś w wypadku zwłoki do uiszczenia odsetek umownych w wysokości 20% w skali roku ”*. – który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 1.03.2007r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 12/06, w dniu 19 czerwca 2007r. pod nr 1187,
2. postanowienia o treści: *„W wypadku przerwania studiów Student zobowiązuje się uiścić pełną opłatę semestralną jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe*

w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o rezygnacji...". – który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 6.04.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 79/05 w dniu 25 sierpnia 2006r. pod nr 835,

3. postanowienia o treści: *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy może spowodować, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”* - który może zostać uznany za tożsamy z postanowieniem wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, na mocy wyroku SOKiK z dnia 27.02.2006r. w sprawie o sygn. akt AmC XVII 105/04, w dniu 29 maja 2006r. pod nr 726.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania PWSH, pismem z dnia 7 lutego 2008r. oraz z dnia 25 lutego 2008r., przyjęła zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zmianę treści kwestionowanych postanowień umownych.

Organ antymonopolowy ustalił i zważył co następuje:

- I. Pomorska Wyższa Szkoła Humanistyczna jest niepubliczną szkołą wyższą, prowadzącą działalność edukacyjną na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 zm.). Organizację i tok studiów określa „Regulamin Studiów”, zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zgodnie z treścią art. 12 ustawy o szkolnictwie wyższym, uczelnia ma osobowość prawną, a jednym z podstawowych zadań, określonych w art. 13 ust. 1 tej ustawy, jest świadczenie usług edukacyjnych i wychowawczych, polegających na kształceniu studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej, która to działalność ma charakter usług użyteczności publicznej. Uwzględniając te okoliczności uznać należy, że PWSH, posiadając osobowość prawną i świadcząc usługi edukacyjne, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 a ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianą), zgodnie z którym przez przedsiębiorcę rozumie się *„osobę fizyczną, osobę prawną a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej”*.

Przedstawione okoliczności jednoznacznie wskazują, że PWSH jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i może być stroną postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Płatne usługi edukacyjne wykonywane są przez przedsiębiorcę na podstawie umowy zawartej ze studentami. Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez przedsiębiorcę, PWSH zawiera umowy, określające warunki odpłatności za studia, *„raz na cały okres kształcenia”*, czyli, że równocześnie funkcjonują umowy zawarte w roku 2005, 2006 i 2007.

Art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...) stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Z kolei, zgodnie z treścią pkt 1 tego przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności *„stosowanie postanowień wzorców umowy,*

które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 [45] ustawy z dnia 17 listopada 1964r. - Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.)". Tak więc, zachowanie przedsiębiorcy w kontaktach z konsumentami stanowi przejaw praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jeśli działaniu temu można przypisać następujące atrybuty:

- ✓ ujawnia się w obrocie konsumenckim,
- ✓ jest bezprawne,
- ✓ godzi w interes konsumentów, który nie jest sumą indywidualnych interesów konsumentów.

Stosownie do przepisu art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o konsumencie, należy przez to rozumieć „konsumenta w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.)”. Zgodnie z przepisem art. 22¹ K.c. „za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową”. Nie budzi więc wątpliwości, że studenci korzystający z usług edukacyjnych, świadczonych przez przedsiębiorcę, są konsumentami.

W przedmiotowej sprawie postawiono przedsiębiorcy zarzut podejmowania działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Źródłem tego rodzaju praktyk nie jest zazwyczaj siła ekonomiczna, czy władza rynkowa profesjonalisty, ale jego przewaga nad nieprofesjonalnymi uczestnikami obrotu (konsumentami).

Nie ulega wątpliwości, że zakwestionowane przez organ antymonopolowy działania przedsiębiorcy obowiązywały w obrocie konsumenckim, na etapie wykonania usług kształcenia, świadczonych przez profesjonalistę na rzecz zlecniodawców (konsumentów).

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, czy dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania niezgodne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. „Sprzeczne z prawem” są: czyny zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Dla ustalenia bezprawności działania przedsiębiorcy wystarczy ustalenie, że jego określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz pod redakcją Janusza Szwaji, Urząd Antymonopolowy, Warszawa 1994, s.38-39*).

O ile, generalnie, przepis art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje na przykładowy katalog działań bezprawnych, które mogą przybierać różne formy i postaci (reklama wprowadzająca w błąd, czyny nieuczciwej konkurencji itd.), o tyle w jednym przypadku norma ta wprost uznaje za bezprawne określony typ zachowań przedsiębiorcy, jakim jest stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone i wpisanych do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za nie-

dozwolone” (zwanego dalej Rejestrem). Dla bytu tej praktyki niezbędnym jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- ✓ przedsiębiorca musi stosować wzorzec umowy,
- ✓ określone postanowienia wzorca umowy muszą zostać uznane, wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za niedozwolone,
- ✓ postanowienia niedozwolone muszą zostać wpisane do właściwego rejestru, przez organ do tego uprawniony.

Stosowane przez PWSH „**UMOWY**”, w oparciu o treść których świadczone są usług edukacyjne, zawierające zbiór opracowanych (gotowych) i obowiązujących przepisów (klauzul), opracowanych przez przedsiębiorcę bez współdziałania, czy woli jego kontrahentów, należy uznać za wzorce umowne. Wzorzec umowny definiowany jest w literaturze przedmiotu jako doktrynalne określenie wszelkich jednostronnie, przygotowanych z góry, przed zawarciem umowy, gotowych klauzul, w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów itp¹.

Zgodnie z art. 479³⁶ K.p.c., sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uznanie przez Sąd rażącego naruszenia interesów konsumentów poprzez stosowanie danej (konkretnej) klauzuli umownej skutkuje wpisaniem takiego postanowienia do Rejestru. Organem wyznaczonym do prowadzenia Rejestru i dokonywania w nim wpisów klauzul abuzywnych jest, zgodnie z art. 479⁴⁵ K.p.c., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Konsekwencją umieszczenia określonego postanowienia w Rejestrze jest to, że posłużenie się nim, w jakimkolwiek innym wzorcu umownym/wprowadzenie do innej umowy, wywołuje skutek podobny do wprowadzenia do tego wzorca elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego, przy czym dla uznania tożsamości klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej nie jest niezbędna ich literalna identyczność, a jedynie to, aby ich treść wskazywała na identyczny zamiar, bądź wywoływała identyczny skutek prawny. Tak więc zamiar/cel jakiego ma służyć kwestionowana klauzula jest głównym czynnikiem przesądzającym o tym, że jest ona tożsama z klauzulą wpisaną do Rejestru.² Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul spełniają one taką samą funkcję, jak przepisy prawne, a zatem dla ich oceny – w drodze analogii – stosować należy zasady wykładni przepisów, a przy określaniu znaczenia niedozwolonych postanowień umownych wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Dlatego też niedozwolonymi są postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Stanowisko takie wynika nie tylko z zapisu art. 479⁴³ K.p.c. zgodnie którym prawomocność wyroku w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, zostaje rozszerzona na osoby trzecie od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru, ale także z treści:

¹ E. Łętowska, Ochrona niektórych praw konsumentów. Komentarz, 3. Wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 75.

² Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 maja 2005r., sygn. akt XVII Ama 46/04.

- ✓ wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2006r. sygn. akt III SK 7/06, w którym uznał on, że wpisanie określonej klauzuli do Rejestru *“(...) działa erga omnes, a dalsze posługiwanie się klauzulą abuzywną wpisaną do rejestru jest zakazane w obrocie prawnym nie tylko względem podmiotu, wobec którego to orzeczono, ale również identycznych lub podobnego rodzaju stosunkach prawnych zawieranych przez osoby trzecie, bez ograniczenia w żadnym sposób kategorii tych podmiotów”*,
- ✓ uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r., sygn. akt III SZP 3/06, w której zajął on stanowisko, że *“(...) zakaz stosowania postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych obejmuje wszystkie firmy stosujące wzorce umowne w obrocie z konsumentami, a nie tylko te, których dotyczył wyrok będący podstawą wpisu do rejestru”*, także wtedy, gdy przedmiotem oceny są *„przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, iż jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli”*.

Aby zatem stwierdzić stosowanie przez określonego przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do Rejestru, należy wykazać, że stosowane przez niego klauzule, w porównaniu z klauzulami występującymi w Rejestrze, charakteryzują się albo identycznym brzmieniem, albo są nieznacznie zmodyfikowane - co nie ma istotnego wpływu na zmianę kwalifikacji klauzuli, jako niedozwolonej - albo, pomimo różnicy w brzmieniu wywołują tożsame skutki. Głównym czynnikiem przesądzającym winien być cel, jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeżeli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, że klauzule są tożsame.³

W dniu 27 lutego 2006r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpatrując sprawę z powództwa Prezesa Urzędu, sygn. akt XVII AmC 105/04, uznał za niedozwolone, postanowienie, o treści *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”*, zawarte we wzorcu umownym, stosowanym przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Informatyki w Krakowie. W dniu 29 maja 2006r. postanowienie to zostało wpisane do Rejestru pod pozycją 726.

Ponadto w dniu 6 kwietnia 2006r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpatrując sprawę z powództwa Prezesa Urzędu, sygn. akt XVII AmC 79/05, uznał za niedozwolone, postanowienie, o treści *„W przypadku przerwania studiów w trakcie semestru, student zobowiązany jest do zapłacenia czesnego za cały semestr, a czesne zapłacone nie podlega zwrotowi”*, zawarte we wzorcu umownym, stosowanym przez Uczelnię Zawodową Zgłębia Miedziowego w Lubinie. W dniu 25 sierpnia 2006r. postanowienie to zostało wpisane do Rejestru pod pozycją 835.

Zarówno Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki, jak i Uczelnia Zawodowa Zgłębia Miedziowego świadczą usługi tego samego rodzaju, co PWSH, czyli usługi edukacyjne.

Porównanie treści klauzul umieszczonych w Rejestrze z postanowieniami zawartymi we wzorcach umownych PWSH zawiera tablica 1.

³ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 maja 2005r., sygn. akt XVII Ama

Tablica 1

POSTANOWIENIE UMIESZCZONE W REJESTRZE POSTANOWIENI NIEDOZWOLONYCH			POSTANOWIENIE UMIESZCZONE WE WZORCACH PWSH	
L.P.	POZYCJA W REJESTRZE	TREŚĆ POSTANOWIENIA	TREŚĆ POSTANOWIENIA	PRZEPIS WZORCA
1	726	Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów	Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy spowoduje, na wniosek Kancelarza, jego skreślenie z listy studentów	pkt 10 umowy , stosowanej w roku: 2005 i 2006
2	835	W przypadku przerwania studiów w trakcie semestru, student zobowiązany jest do zapłacenia czesnego za cały semestr, a czesne zapłacone nie podlega zwrotowi	W przypadku przerwania studiów Student zobowiązuje się uiszczyć pełną opłatę semestralną jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o rezygnacji (...)	pkt 5 umowy , stosowanej w roku: 2005, 2006 i 2007

Wyniki analizy porównawczej postanowień zawartych we wzorcach stosowanych przez przedsiębiorcę z klauzulami umieszczonymi w Rejestrze pozwalają na stwierdzenie, że stosowanie ich wywołuje tożsame skutki.

Ad 1. W odniesieniu do klauzul zawartych w pozycji nr 1 tablicy w identyczny sposób określono tam odpowiedzialność za nieterminowe regulowanie opłat przez studenta. Zgodnie z tymi postanowieniami, brak uiszczenia opłaty w terminie skutkuje skreśleniem studenta z listy studentów. Tymczasem w myśl art. 190 ust. 2 i ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej może skreślić studenta z listy studentów w przypadku niewniesienia opłat, jednak dopiero decyzja rektora w tym zakresie jest ostateczna. Z treści przepisów ustawy jednoznacznie wynika, że zaleganie z wnoszeniem opłat może, a nie musi skutkować skreśleniem studenta z listy.

Ad 2. Również klauzule umieszczone w tablicy w pozycji nr 2, w sposób identyczny kształtują prawo przedsiębiorcy do zachowania całości wniesionych opłat lub obowiązek ich uiszczenia, w sytuacji rezygnacji z nauki w trakcie semestru. W wyroku SOKiK z dnia 6 kwietnia 2006r., sygn. akt XVII AmC 79/05, Sąd uznał za niedozwolone postanowienie o tej treści, gdyż wyłącza ono obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie spełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania.

Zdaniem organu antymonopolowego, wprowadzenie postanowienia o takiej treści do wzorca umownego powoduje, że student/konsument, nawet jeżeli w trakcie semestru wypowiedzi umowę z przyczyn od niego niezależnych, czy niezawinionych lub z winy przedsiębiorcy zobowiązany jest do uiszczenia pełnej opłaty. Zapis ten narusza więc równość stron umowy i zasadę ekwiwalentności świadczeń, przez co rażąco naruszone zostają nie tylko interesy konsumentów, ale także i dobre obyczaje kontraktowe.

Jak już wcześniej zaznaczono, posługiwanie się postanowieniami umieszczonymi w Rejestrze stanowi wprowadzenie do umowy elementu zakazanego prawnie, a tym samym działania przedsiębiorcy, w tym zakresie, mają charakter bezprawny, niedozwolony z mocy prawa.

Z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów mamy do czynienia, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości, to jest w sytuacji gdy dotyczy nie tylko wyodrębnionej indywidualnie grupy konsumentów, lecz szerszego nieograniczonego liczbowo kręgu osób, którym przedsiębiorca proponuje świadczenie usług.

Ponieważ oferta handlowa skarżonego przedsiębiorcy kierowana jest do bliżej nieokreślonej liczby jego kontrahentów, przyszłych studentów (konsumentów), nie ulega wątpliwości, że w rozpatrywanej sprawie mamy do czynienia nie z indywidualnym interesem jednostki, ale ze zbiorowym interesem konsumentów.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że wszystkie, wymienione wyżej, ustawowe przesłanki art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...] zostały uprawdopodobnione. Skarżony przedsiębiorca stosował wzorce umowne, treść których zawierała postanowienia uznane za bezprawne i wpisane do Rejestru klauzul niedozwolonych.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...], jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorcą, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Równocześnie, w decyzji, o której mowa wyżej, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców, obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań, może też określić termin ich wykonania (art. 28 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...]).

Jak wykazano wcześniej, w okolicznościach przedmiotowej sprawy zostało uprawdopodobnione, że PWSH stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy antymonopolowej. Jednocześnie przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, poprzez aneksowanie zawartych umów i zmianę kwestionowanych postanowień umownych, w ten sposób że:

- pkt 5 umowy otrzyma brzmienie *„W przypadku rezygnacji ze studiów z przyczyn nie leżących po stronie PWSH, Student zobowiązuje się uiścić pełną opłatę semestralną jeżeli uczestniczył choćby w jednym zjeździe w semestrze lub po rozpoczęciu semestru nie poinformował uczelni o swojej rezygnacji”*.

- pkt 10 umowy otrzyma brzmienie *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy może spowodować na wniosek kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”*.

W ocenie Prezesa Urzędu podjęte zobowiązanie w sposób wystarczający zabezpiecza i chroni interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę wymienione okoliczności orzeczono, jak w pkt I sentencji.

Ponadto, organ antymonopolowy, w oparciu o zapis art. 28 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...], określił termin wykonania podjętego zobowiązania na dzień 1 października 2008r., jak również wyznaczył termin przekazania informacji o stopniu realizacji zobowiązania do dnia 30 listopada 2008r.

Mając to na uwadze orzeczono, jak w pkt II i pkt III sentencji.

- II.** Art. 105 § 1 k.p.a. zakłada, że jeżeli z jakichkolwiek przyczyn postępowanie stało się bezprzedmiotowe organ administracji publicznej umarza prowadzone postępowanie. Przesłanką umorzenia jest więc *„bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego z jakichkolwiek przyczyn”*, czyli z każdej przyczyny powodującej brak jednego z elementów materialnego stosunku prawnego w odniesieniu do jego strony podmiotowej lub przedmiotowej.

Przedsiębiorcy postawiono dodatkowo zarzut umieszczenia we wzorcach umownych **„UMOWA”**, stosowanych w roku 2006 i 2007, niedozwolonych postanowień, o treści:

1. *„Student zobowiązuje się do terminowego wnoszenia opłat zaś w wypadku zwłoki do uiszczenia odsetek umownych w wysokości 20% w skali roku”*;
2. *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy może spowodować, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”*.

Ad 1. W odniesieniu do tego postanowienia Prezes Urzędu wstępnie wskazał, że może ono wywoływać identyczne skutki prawne, jak klauzula umieszczona w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, pod nr 1187.

W dniu 1 marca 2007r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpatrując sprawę z powództwa Prezesa Urzędu, sygn. akt XVII AmC 12/06, uznał za niedozwolone, postanowienie, o treści *„Za opóźnienie w płatności raty doliczane są odsetki umowne w wysokości 0,5% raty za każdy dzień zwłoki”*, zawarte we wzorcu umownym, stosowanym przez Centrum Edukacji Kadr Sp. z o.o. w Warszawie. W dniu 19 czerwca 2007r. postanowienie to zostało wpisane do Rejestru.

Wyniki analizy porównawczej postanowienia zawartego we wzorcach stosowanych przez przedsiębiorcę z przywołaną klauzulą pozwalają na stwierdzenie, że stosowanie ich wywołuje odmienne skutki.

W przypadku klauzuli umieszczonej w Rejestrze, odsetki umowne za opóźnienie w płatności wynoszą 182,5% rocznie, natomiast PWSH określiła je na poziomie znacznie niższym.

Ponadto, zgodnie z art. 359 § 21 k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, czyli od dnia 28 lutego 2008r., wysokość odsetek maksymalnych nie może być wyższą, niż 28% rocznie. Ustalone przez przedsiębiorcę odsetki umowne za nieterminowe regulowanie zobowiązań, w wysokości 20% rocznie są więc niższe niż dopuszczone prawnie odsetki maksymalne, stąd brak jest podstaw do twierdzenia, iż działania przedsiębiorcy, w tym zakresie, są bezprawne.

Ad 2. Również w odniesieniu do postanowienia, o treści *„Zaleganie przez Studenta z opłatą czesnego za okres powyżej 2 miesięcy może spowodować, na wniosek Kanclerza, jego skreślenie z listy studentów”*, zawartego we wzorcu umownym

PWSH „**Umowa**”, obowiązującym w roku 2007, brak jest podstaw do uznania, że stosowanie tego postanowienia jest bezprawne.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpatrując sprawę z powództwa Prezesa Urzędu, sygn. akt XVII AmC 105/04, wyrokiem z dnia 27 lutego 2006r., uznał za niedozwolone, postanowienie, o treści „*Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów*”, zawarte we wzorcu umownym, stosowanym przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Informatyki w Krakowie. W dniu 29 maja 2006r. postanowienie to zostało wpisane do Rejestru pod pozycją 726.

Postanowienie zawarte w umowie PWSH wskazuje jedynie na możliwość skreślenia studenta z listy, jeżeli zalega on z opłatą czesnego. Tymczasem, z treści klauzuli umieszczonej w Rejestrze wynika jednoznacznie, że powstanie zaległości w regulowaniu opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.

Mając to na uwadze, hipotezę o identyczności skutków prawnych wywoływanych przez obie klauzule należało, jako nieprawdziwą, odrzucić.

Nadto, zgodnie z brzmieniem art. 190 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. o szkolnictwie wyższym, kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej może skreślić studenta z listy studentów, m.in. w przypadku niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów.

Zatem treść kwestionowanego postanowienia zgodna jest z obowiązującymi przepisami prawa, co przesądza, że nie może być ono uznane za bezprawne.

Uwzględniając stan faktyczny sprawy orzeczono jak w pkt. IV sentencji.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...], w związku z art. 479²⁸ § 2 K.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Dyrektor Delegatury
UOKiK w Gdańsku
Roman Jarząbek